

FULLEJANT LA PREMSA

La censura

«El Día Gráfico» (18 abril) dedica la prosa del día a aquest tema. I diu :

«La Consejería de Gobernación ha sido encargada del ejercicio de la censura y hemos de esperar que establezca una norma de ésta y en relación también con los periódicos. Nada hemos de objetar y menos recriminar a los funcionarios de la censura que termina. En ellos hemos hallado siempre cortesía y tolerancia, pero tal vez la imprecisión de las órdenes que recibían de sus superiores inmediatos de aquí, o bien de Madrid, hacía que se produjera incoherentemente.

Nosotros nos atuvimos siempre a sus mandatos y a ello ha obedecido que aparecieran nuestras informaciones con deficiencias que no presentaron otros periódicos. Si a éstos se les permitía dar lo que a nosotros se nos prohibía, era señal de una desigualdad de criterio dañosa y si la culpa pertenecía a los periódicos por no llevar las galeradas a la censura se debió apercibirles razonadamente, apelando al compañerismo profesional que vulneraban.

Se ha producido también la constante discrepancia entre la censura barcelonesa y la madrileña. Fotografías de los sucesos del 14 de abril, en Madrid, no pudimos publicarlas,

y, en cambio, pudimos verlas en periódicos madrileños. Como pudieron éstos relatar minuciosamente los tumultos del desfile militar que aquí sufrían la mutilación de los censores.

La censura debe desaparecer, pero si por razones de Estado continúa, debe dársele igualdad y discreción. Resulta una incongruencia — y lo escribimos, naturalmente, porque nos atañe — que pueda darse un largo telegrama sobre la detención del que puso los petardos junto a la tribuna presidencial y no pueda, en cambio darse la fotografía de su detención. O la de las evoluciones de la guardia presidencial.

Confiemos en que, emanando las órdenes de la Consejería de Gobernación se pondrá remedio a estas veleidades de la censura, que repetimos, tuvo con nosotros, por parte de los funcionarios que la han ejercido, un tacto que agradecemos. Bien es verdad que sabían que respetábamos en nuestro periódico toda indicación, precisamente porque partía de autoridades republicanas y ser el nuestro periódico independiente y no de partido.»

* * *

Valentí Castanys, hi dedica el seu comentari a «L'Instant» (21 abril). L'article diu :

«Les persones que no estan avesades a rebre noves ni salutacions per via urgent i saben sempre el dia que ha de comparèixer el carter amb una carta, quan reben un telegrama senten un sobressalt, i tenen por d'obrir-lo. Estan tan convençudes que un telegrama és sempre portador de males noves, de desgràcies familiars, de catàstrofes impen-sades, que el temor que hagi passat el que no voldrien que esdevingués, els priva d'obrir-lo per assabentar-se del con-

tingut, i de vegades no es decideixen a descloure'l fins passades unes hores, les suficients per haver celebrat tota mena de monòlegs interiors i haver fet totes les suposicions imaginables. Imagineu ara el que esdevindria si aquestes persones temorenques i vacil·lants, en descloure el telegrama es trobessin que arriba en blanc. És segur que es trasbalsarien íntimament i ningú no seria capaç de treure'ls del cap la idea que davant la magnitud de la catàstrofe comunicada telegràficament, el telegrafista no s'havia atrevit a trametre-la. Davant d'un telegrama en blanc, infinitat d'orfes arribarien a plorar la mort del pare, i moltes noies solteres plorarien la mort de l'espòs, per la senzilla suggestió d'unes ratlles en blanc.

Per això, jo, que sóc un admirador de la Censura, i sempre li he retut el meu modest homenatge sacrificant-li el més substanciós de la meva producció il·limitada, em permeto insistir en el contraproducte de la seva missió. La Censura, que vetlla per a evitar l'alarma del país, és qui, en voler evitar-la, la sembla. No hi ha paradoxes que valguin. El lector d'un diari, sempre s'imagina el doble del que contenia la notícia censurada. La imaginació sempre va més enllà que la realitat. Cada paràgraf en blanc, als ulls del lector es converteix en un fragment de Wells.

Anit passada, amb motiu de l'aparició de dues columnes en blanc i uns títols aixafats, cada lector imaginà una catàstrofe o una insubordinació al seu gust, i a cada casa, durant el sopar, i a cada cafè, després de sopar, i a les Rambles, sortint dels cafès, es feren els comentaris més sensacionals, i tots els impressionats imaginatius canviaren llurs impressions, tan personals com intransferibles.

La Censura, per tal de no alarmar el país, havia tatxat una nota explicativa de l'abstencionisme de la C. E. D. A., i els lectors sense lectura, havien volgut justificar el blanc imaginant quelcom digne d'haver estat tatxat.

No trobeu que davant un resultat tan contraproducte, el

més prudent seria suprimir la Censura, per tal de no alarmar el lector?

Les obres dramàtiques que exciten la rialla i les obres còmiques que fan plorar, mai no han assolit un èxit de crítica.»

* * *

L'editorial barcelonina de «La Noche» (21 abril)
diu :

«De todas partes surgen clamores contra la censura de la Prensa y estos clamores están cargados de justicia. Se pretende que determinadas noticias desagradables o que pueden impresionar con exceso a las multitudes no circulen, pero es en vano. Circulan más, al oído y aumentadas en un grado extraordinario. Es más, como algunas se confirman, al amparo de éstas circulan infinidad de bulos, que no se confirman, afortunadamente, pero que el pueblo cree a pies juntillas, seguro de que son verdad como las confirmadas.

Cuando existe, como existe en España, una Prensa de matices variados, la publicación de una noticia que, más tarde o más temprano habrá de conocerse, por tendenciosa y revolucionaria que pudiese ser, no ha de causar daño, dada que surgen inmediatamente los antídotos, el comentario, el análisis del hecho, el restablecimiento de las proporciones justas, y la verdad y la tranquilidad pública salen ganando.

Lo que no se puede aclarar es el rumor que corre por todas partes y que discurre libremente por casinos, teatros, cafés y talleres, sin que la Prensa pueda salirle al paso y cortarlo de raíz en lo que tenga de exagerado y fantástico. Las redacciones de los periódicos han de sufrir a diario un número respetable de llamadas de los amigos y conocidos y aún de gentes desconocidas que solicitan confirmación de

las especies más absurdas, y muchas veces, a pesar de desmentir las especies formalmente, no somos creídos; tal es la fuerza de la clandestinidad informativa.

La noticia, el hecho, de la naturaleza que fuere, sometidos al control de la Prensa, adquieren su justo valor inmediatamente. Los periódicos de partido valorizarán según sus afectos la noticia, pero llegará la Prensa neutra, la más fuerte y numerosa de España, y precisará el valor exacto del suceso y, así como un gas mefítico, encerrado entre cuatro paredes puede ser mortal y provocar una explosión, y al esparcirse por el espacio se diluye y pierde todos sus efectos mortíferos, así también el rumor desarrollado en el misterio, adquiere una calidad tenebrosa que le hace cien veces más dañino que una verdad amarga y pública.

Además, ¿qué ventajas reporta callar en Barcelona lo que se dice en Madrid y mañana los barceloneses leerán, o callar incluso en Madrid lo que también nos dirá la Prensa francesa pasado mañana? En el bien entendido que nada de lo que ha callado la Prensa, obligada a ello por la censura, ha dejado de conocerse con toda suerte de detalles y con una rapidez vertiginosa.

¿Mentiras? La Prensa no las puede decir, aunque quiera, porque leyes existen que la castigarían severamente como los gobiernos se empeñaran en hacerlo. Y, en general, la Prensa no miente; puede hallarse mal informada en alguna ocasión, incurrir en errores, pero nutriéndose como suele nutrirse de savias populares, es evidente que cuando miente o abulta los hechos es porque ya circulan abultados aquellos hechos en boca de la masa, de modo que silenciando «lo que se dice» tampoco se lograría que no se dijera.

Estimamos lealmente que la censura es un error de táctica.»

«La Rambla» (2 de maig) sota el títol «El senyor Espanya ens comunica que ens ha estat imposada una multa de 500 pessetes, diu :

«Aquest matí hem rebut un ofici de la Generalitat de Catalunya, Departament de Governació, en el qual se'ns diu textualment :

«Generalitat de Catalunya Departament de Governació. =He de comunicar-vos que us ha estat imposada una penya de cinc-cents pessetes, per no haver portat a la censura governativa tot el text publicat en l'edició d'avui.=Contra aquesta resolució podeu recórrer en la forma establerta per la Llei.=Barcelona, 30 d'abril del 1936.=Signat, el Conseller de Governació. =J. M. Espanya.=Senyor Director de «La Rambla»».

Com sigui que nosaltres considerem aquest ofici com un document històric—si més no, per la història de «La Rambla», tan acostumada a les multes imposades durant la Dictadura, per Govern de Dictadura, Govern monarquitzants i, molt recentment, pel Govern presidit pel senyor Portela—, ens plau reproduir el text íntegre de tan important document.»

* * *

«La Veu de Catalunya» (7 de març) sota el títol «País de censura», publica aquest comentari de Manuel Brunet.

«No envejo pas el vostre país—em deia un dia un francès—. País de censura. Creieu que no us envejo. Perquè l'existència de la censura pressuposa molts altres mals.

Certament, la característica més visible d'Espanya és que és un país de censura. Em barallo amb la censura des de que

A la Taverna Basca : Els informadors de la Generalitat, aplegats sota la presidència del Sr. Lluís Companys, en dinar de companyonia.

Karl Ullmann, degà dels periodistes austríacs, en la seva visita a l'Associació de Periodistes de Barcelona.

faig de periodista. En temps de la monarquia hi havia censura gairebé perpètua, tant si governaven els conservadors com els liberals. Val a dir que el liberalíssim comte de Romanones es distingia per moure's com el peix a l'aigua en un ambient d'estat de guerra o de suspensió de garanties. Durant la República hem vist que necessiten la censura tant les dretes com les esquerres, tant el senyor Azaña com els senyors Lerroux i Gil Robles. I és curiós que un home com el senyor Portela tampoc no podia prescindir de la censura. Hi ha qui diu que la censura és un vici. Jo crec que en règim democràtic, és un símptoma de feblesa. Sigui com sigui, amb censura naixem i amb censura morirem. És un mal congènit, o una característica tan natural com el clima o la geografia del país. Tots ens hem aclimatat ja al règim de censura perpètua. Els conservadors ens hi resignem i sovint la creiem inevitable. Els esquerrans es banyen en la censura com en llur pròpia salsa. I entre els esquerrans i nosaltres hi ha a favor d'ells el fet que, per poc que es pugui, el periodista d'esquerra s'ofereix a fer de censor. Ja he explicat diverses vegades amb quin zel va fer de censor don Domènec Pallerola. Però no he contat mai que don Domènec Pallerola té un contrincant molt més entusiasta en la persona del periodista senyor Xicota. El company Xicota és periodista de «La Publicitat». Doncs bé: conten les cròniques que una nit, mentre el senyor Xicota estava confeccionant les gasetilles de darrera hora, va ésser cridat al telèfon. En sortir de la cabina va dir amb aire molt greu: «Acabo d'ésser nomenat censor». Immediatament el senyor Xicota es sentí revestit d'una imponent dignitat, va mirar el què estava escrivint i ho va esquinçar amb aire autoritari. Llavors el senyor Xicota va ordenar que li pugessin tot el que hi havia a les caixes i, armat d'un llapis vermell, va donar proves d'estar posseït d'un gran furor destructiu. Conten també les cròniques que de poc no tenim 6 d'octubre, i tot per culpa del senyor Xicota. Aquest redactor de «La Publicitat» actuava de censor en la

nit del 4 al 5 d'octubre. «La Humanitat» va enviar a la censura unes «galerades» invitant a la revolució. Titulars i textos, tot fou implacablement destruït pel llapis xicotesc, o quixotesc. Quan les «galerades» arribaren a «La Humanitat» hi hagué una consternació espantosa. I no havia manera de solucionar el conflicte. A les reclamacions telefòniques, el senyor Xicota responia parlant en castellà, un castellà enèrgic ple de majestat. Finalment, els de «La Humanitat» es decidiren a prendre un taxi i visitar el senyor censor. Però el senyor Xicota se sentia més censor que revolucionari. I anava dient: «Títols subversius, no, no i no!» A darrera hora de la nit, els de «La Humanitat» no tingueren més remei que acudir a l'autoritat superior, al senyor Companys. I fou necessari despertar el senyor President de la Generalitat i conseguir que telefonés al senyor Xicota ordenant-li que deixés passar les galerades de «La Humanitat». Aquesta història verídica en tot l'essencial, no podrà desmentir-la fàcilment el senyor Xicota i sempre serà un dels més bells ornaments de la seva vida. I mentre visqui el senyor Xicota podrà recordar amb orgull aquella frase que repetia sovint des de la taula de la censura: «Des d'aquest lloc podem salvar la República». Pocs censors s'han sentit revestits de tant prestigi i de tanta responsabilitat. Són pocs els censors que han tingut una noció més grandiosa de llur poder i una noció més arbitrària de la debilitat de les institucions.»

La censura a Girona

El «Diari de Girona» corresponent al dia 22 d'abril amb el títol «Per al censor i per al públic», publica el següent solt :